

Promemorian ”Ett statligt identitetskort” (Ju2026/01595)

Tidningsutgivarna (TU) har getts tillfälle att yttra sig över rubricerad promemoria och får lämna följande synpunkter. TU ägnar huvudsakligen sitt yttrande till de frågor som rör offentlighet och sekretess.

Bakgrund

I promemorian föreslås att ett nytt statligt identitetskort ska införas och att detta ska regleras i en särskild lag. Syftet med förslaget är att försvåra identitetsmissbruk och motverka bedrägerier och andra brott som begås med oriktiga identitetshandlingar. TU har inget att invända mot det förslaget.

Sekretessförslagen

I promemorian föreslås vidare att den befintliga regeln för passbilder i 35 kap. 22 § offentlighets- och sekretesslagen, OSL (2009:400) ska utvidgas. Det ska ske genom att bestämmelsen (som i dag gäller passärenden) även ska gälla i ärenden enligt den nya lagen om statligt identitetskort, för uppgift om en enskilds personliga förhållanden om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs.

TU noterar att bestämmelsen förvisso är utformad med ett rakt skaderekvisit, d v s med en presumtion för offentlighet.

Enligt TU:s mening måste det dock ifrågasättas huruvida sekretessbestämmelsen alls behövs. Fram till för lite drygt 20 år sedan var passbilder helt offentliga. Det var av stor betydelse för journalister och massmedier i deras arbete.

Sekretessen infördes med hänvisning till att man ville begränsa kriminella grupperings möjligheter att missbruka tillgången till passbilder och passuppgifter för att kartlägga enskilda personer. Sekretessen har dock ofta kommit att gälla mera generellt. Ett uppmärksammat fall, som visar hur det kan bli när sekretessen tillämpas

in absurdum, var när Aftonbladet några år efter bestämmelsens ikraftträdande fick avslag på en begäran om att få ut den dåvarande statsministern Fredrik Reinfeldts passbild. Aftonbladet hade naturligtvis mängder av bilder på Fredrik Reinfeldt, men ändå bedömde kammarrätten att det inte kunde antas att just passbilden kunde lämnas ut utan att statsministern eller någon närstående till statsministern skulle kunna lida men. Först när syftet med begäran preciserades till att illustrera en artikel om att Fredrik Reinfeld kunde tänka sig att ställa upp som statsminister, bifölls begäran.

Förutsättningarna har även förändrats över tid. I dag är tillgången på information, inklusive bilder, en helt annan än den var vid sekretessbestämmelsens införande. De skäl som anfördes för dess införande har därmed förlorat sin giltighet. Att då, något slentrianmässigt, nu addera uppgifter, t ex bilder, enligt den nya identitetskortslagen, till bestämmelsen framstår inte som motiverat.

TU avstyrker därför förslaget.

Av samma skäl motsätter sig TU även promemorians förslag om att sekretess i vissa fall ("av särskild anledning") ska gälla för biometriska uppgifter som tagits fram ur en bild från passregistret eller registret för nationella identitetskort, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men.

TU noterar att bestämmelsen dessutom har ett omvänt skaderekvisit, vilket erfarenhetsmässigt så gott som alltid innebär en absolut sekretess.

TU avstyrker därför förslaget.

Skulle bestämmelsen ändå övervägas vidare förordar TU att den utformas med ett rakt skaderekvisit.

Avslutningsvis tillstyrker TU promemorians förslag om att meddelarfrihet ska gälla.

Stockholm den 13 oktober 2026

Johan Taubert
VD

Per Hultengård
Jurist